

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МУКАЧІВСЬКА МІСЬКА РАДА
ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. Б.ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
ЗАКАРПАТСЬКИЙ УГОРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІМ. ФЕРЕНЦА РАКОЦІ ІІ**

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ОСВІТИ
В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
VI Всеукраїнської науково-практичної конференції**

**Мукачево
13-14 травня 2021 року**

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 4 від «12» травня 2021 р.)*

С 91

Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей за матеріалами VI Всеукраїнської науково-практичної конференції, 13-14 травня 2021 р., Мукачево / Ред.кол. : Т.Д.Щербан (гол.ред.) та ін. – Мукачево : Вид-во МДУ, 2021. – 572 с.

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами VI Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів». Учасниками конференції розглянуто проблеми та перспективи розвитку педагогічної освіти, психолого-педагогічні аспекти індивідуальної траєкторії професійного становлення особистості, сучасні орієнтири розвитку економіки, управління та інженерії, актуальні проблеми розвитку сфери обслуговування, туризму та збереження історико-культурної спадщини, тенденції розвитку сучасного суспільно-політичного та культурно-мистецького простору.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів та студентів, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Кобаль В.І. – канд. пед. наук, доцент;

Пігош В.А. – канд. екон. наук, доцент;

Максютова О.В. – провідний фахівець ВНТД.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

КОСТЬ М. - О. І., ФЕНЦИК О. М. Теоретичні засади формування інформаційної культури майбутніх менеджерів освіти	116
КРЕМІНЬ У.М. Організація інклюзивного освітнього середовища у закладах загальної середньої освіти як наукова проблема	118
КУЗЬМА-КАЧУР М.І. Академічна доброчесність – інструмент забезпечення якості освіти	120
КУРИЛО Л.Ф. Інклюзивна освіта студентів як психолого-педагогічний феномен.....	123
КУС Б.І., ЧЕКАН О.І. Сучасні проблеми і тенденції розвитку логопедії як науки.....	126
КУШНІР І.І., БЕРЕНИЧ В.І. Шляхи формування здорового способу життя у студентів фахового коледжу	131
КУШНІР І.І., КАЮК О.А. Особливості самореалізації педагогів у професійній діяльності	133
КУШНІР І.І., КУРИЦЯ Н.В. Використання сучасних технологій навчання в освітньому процесі закладу вищої освіти	134
КУШНІР М. М., ПИНЗЕНИК О. М. Компетентнісний підхід у підготовці вихователя дітей дошкільного віку	136
КУШНІР І.І., СВІТЛИНЕЦЬ І.М. Шляхи розвитку психолого-педагогічної компетентності майбутніх учителів на етапі навчання в магістратурі	138
ЛБА О.М., ГАЙНАЛІЙ В.В. Професійний саморозвиток учителя: теоретичні основи.....	140
ЛБА О.М., ПРИЙМИЧ А.В. Психолого-педагогічні особливості пізнавальної активності молодших школярів	142
ЛІСЦЬКІ М.С. З історії становлення та розвитку професії вчителя в Мукачівській державній вчительській семінарії	144
ЛОКЕС К.А., ТОВКАНЕЦЬ Г.В. Формування дослідницької компетенції і навичок самостійної роботи учнів початкової школи в умовах екскурсії	147
ЛОМАГА К.В., БАРНА Х.В. Основні завдання виховання дитини дошкільника в родині	149
МАГЕРОВИЧ К.В., ЧЕКАН О.І. Історичний аспект дослідження аутистичних порушень	151
МАЙБОРОДА І. Е. Народне декоративно-прикладне мистецтво як засіб формування художньої культури майбутніх учителів початкової школи	154
МАКАРА Ж.М., ЛАВРЕНОВА М.В. Інтеграція принципів фінської системи освіти в освітні реформи України	156
МАРГІТИЧ А.І. Організаційна культура коледжу: цінності та норми для студентів і викладачів	158
МАХОВСЬКА А.І., МОЧАН Т.М. Модернізації професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи	160
МИКУЛІНА А. К. Модернізації дошкільної освіти на сучасному етапі розвитку суспільства	162
МИКУЛІНА А. К., ВЕЛИЧКАНИЧ М. В. Навчання декоративного ліплення дошкільників за мотивами народної іграшки та кераміки	164
МИХАЙЛОВА К.В., ВОЛОШИН Н.П. Екологічне виховання як складова всебічного розвитку особистості дошкільника	166
МОЛНАР Т.І., СОЛОВЙОВ Д.С. Поняття управлінської культури менеджера освіти.	169
МОЛНАР Т.І., ТИНТА В.В. Сутність та функції освітнього маркетингу	171
МОЧАН Т.М. Практична підготовка педагогів у сучасних умовах	173
ОЖОГАНІЧ О. В., БРИЖАК Н. Ю. Підготовка майбутніх вихователів закладу дошкільної освіти: теоретичний аспект	175

емоційної сфери особистості дитини, становлення в неї почуття самоцінності, впевненості в собі, компетентності у різних сферах життєдіяльності.

Література

1. Алексєєнко Т. Ф. Виховний потенціал сім'ї в сучасних умовах // Український соціум. - К., 2008. - С. 63-67.
2. Ігри дорослих. Інтерактивні методи навчання / упоряд. Л. Галіцина. - К. : Ред. загальнопед. газ., 2005. - С. 8-16.
3. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка : навч. посіб. / Н. Є. Мойсеюк. - 4-те вид., допов. - К. : Кондор, 2007. - 656 с.
4. Поніманська Т. Люди і я. Світ дорослих як чинник соціалізації особистості дитини // Дошкільне виховання. - 1999. - № 8. - С. 14-15.
5. Сім'я і діти : Програма родинно-національного виховання та навчання // Тематичний план педагогічної освіти батьків / Кол. авт.; за заг. ред. В. Г. Постоного. - К. : ІЗМН, 1997. - С. 28-29.

УДК 159.9.07:930]:159.922.76(043.2)

МАГЕРОВИЧ К.В., ЧЕКАН О.І.,
Мукачівський державний університет

ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ ДОСЛІДЖЕННЯ АУТИСТИЧНИХ ПОРУШЕНЬ

Історія вітчизняної корекційної педагогіки та спеціальної психології свідчить, що, попри відсутність в Україні і в країнах пострадянського простору цілісної, багатогранної, цілеспрямованої системи медико-психолого-педагогічної корекційної роботи, спрямованої на подолання аутистичних порушень, актуальність створення повноцінної системи корекційно-педагогічної допомоги особам із первазивними розладами в усіх сферах їх соціального та особистого життя зумовлює підвищення інтересу до дослідження науково-теоретичних основ проблеми корекції аутистичних розладів у дітей (Ю.В.Бессмертна, В.І.Бондар, І.Д.Бех, Г.М.Дульнєв, А.Л.Душка, О.І.Дячков, І.Г.Єременко, С.Ю.Конопляста, К.С.Лебединська, В.В.Лебединський, В.І.Лубовський, С.Д.Максименко, І.А.Марцинковський, К.О.Островська, В.М.Синьов, В.В.Тарасун, А.В.Хаустов, Г.М.Хворова, А.П.Чуприков, М.К.Шеремет, Д.І.Шульженко та ін.).

Вивчаючи та аналізуючи сучасні літературні джерела, можна відзначити, що науковий пошук у вітчизняній корекційній педагогіці та спеціальній психології в останнє десятиліття характеризується підвищеною активністю дослідження проблем розвитку, навчання та соціалізації дітей з аутистичними порушеннями (Н.С.Андреєва, А.Л.Душка, С.Ю.Конопляста, Я.М.Крет, І.П.Логвінова, К.О.Островська, М.В.Рождественська, Т.В.Сак, В.М.Синьов, Т.В.Скрипник, В.В.Тарасун, Г.М.Хворова, А.П.Чуприков, М.К.Шеремет, Д.І.Шульженко та ін.). За даними статистики, станом на кінець 2012 року в Україні налічується 2652 особи з аутистичним порушенням. З точки зору спеціалістів, ці дані значно зросли за останні роки.

Виходячи з аналізу сучасних літературних джерел та вивчаючи наукову спадщину класиків, які детально описали аутизм як спектральне порушення (О.С.Аршатська, О.В.Аршатський, О.Р.Баєнська, В.М.Башина, Ю.В.Бессмертна, О.Б.Богдашина, М.Ю.Веденіна, Д.Н.Ісаєв, В.С.Каган, К.С.Лебединська, В.В.Лебединський, М.М.Ліблінг, С.С.Мнухін, О.С.Нікольська, К.О.Островська, Н.В.Сіماشкова, Г.Є.Сухарева, А.В.Хаустов, А.П.Чуприков, М.К.Шеремет, Л.М.Шипіцина, Д.І.Шульженко, Н.Asperger, Т.Attwood, S.Varon-Cohen та ін.), приходимо до висновку, що проблема аутизму вимагає більш глибокого і детального дослідження та вивчення. Як засвідчують науковці, діти з аутизмом – це неоднорідна група, яку об'єднує необхідність ранньої систематизованої лікувально-педагогічної роботи для підготовки їх до навчання, до оволодіння елементарними формами комунікації та взаємодії з оточуючими людьми.

За останні десятиліття саме в українській корекційній педагогіці та спеціальній психології виокремився етап становлення вивчення аутизму, представлений науковою школою В.М.Синьова (зокрема, К.О.Островська, Г.М.Хворова, Д.І.Шульженко), де на перший план ставиться вирішення найбільш актуальних питань з проблеми аутизму: корекція інтелектуального розвитку, формування соціальних компетенцій, розвиток комунікативної сфери. Актуальність зазначених напрямів підтверджена прикладними результатами та значним внеском у сучасну інноваційну світову систему підходів і напрямів дослідження проблеми аутизму.

Звертаючись до історичних джерел, з'ясовуємо, що виникнення і походження терміна «аутизм» пов'язані зі становленням системи знань з проблеми діагностики та подальшої терапевтичної роботи з дітьми, які потребують спеціальних підходів до навчання та виховання.

Термін «аутизм» належить швейцарському психіатру Е.Блеулер (1911), і вперше він був застосований для визначення категорії егоцентричного мислення при шизофренії, що характеризувалося активною відмовою від контакту із зовнішнім світом, зануренням у світ власних фантазій, переживаннями, відірваністю від реального життя, ігноруванням реальних відносин [1]. Та погляди Е.Блеулера на суть аутистичного феномена, незважаючи на загальне визнання, отримали неоднозначну оцінку і послужили основою для оригінальних концепцій аутизму, які суттєво відрізнялися від вихідного тлумачення. Найбільш значущими виявилися погляди Е.Мінковського, який трактував аутизм як особливу форму психічного життя, викликану втратою вітального контакту з реальністю, «болісно-раціоналістичне» сприйняття, «втрату життєвого контакту», «внутрішню порожнечу» та виділяв первинний і вторинний аутизм, та Е.Кретшмера, який бачив у аутизмі ключовий симптом шизоїдного темпераменту. Таким чином, вже у вказаних концепціях синтетичний аутистичний феномен Е.Блеулера виявився роздробленим на два по суті протилежних типи аутизму, таких, що мають різне психопатологічне значення. Це роз'єднання надалі вплинуло на виникнення термінологічної

неясності і стало причиною труднощів у визначенні діагностичної цінності поняття «аутизм». У подальших дослідженнях домінуюче положення зайняла тенденція до звуження поняття аутизму. Аутизм розглядався як симптом різних процесуальних станів, соціальних зв'язків, що характеризуються втратою емоційного резонансу, потреби у спілкуванні і прагненням до ізоляції [3].

У Франції у 1987 році була запроваджена класифікація аутизму, де дуже чітко виділений ранній дитячий аутизм Каннерата, інші типи аутизму, без відповідного їх розмежування за етіологією, при чому до групи аутизму стани, пов'язані з психозом, не відносяться. Було виділено: 1. різновиди раннього дитячого аутизму: ранній інфантильний аутизм типу Каннера, інші типи інфантильного аутизму; 2. різновиди психозів у дітей: психоз ранній дефіцитарний, психози шизофренічного типу, що виникають у дитинстві, дисгармонійні психотики. Цього ж року (1987) в американській класифікації хвороб (DSM-III-R), яка замінила DSM-III (1980), знаходимо варіант систематизації раннього дитячого аутизму, в якому аутизм виноситься з рубрики «психозів» і відноситься до патології розвитку, зближуючись з розумовою відсталістю (різновиди раннього дитячого аутизму: «первазивні розлади розвитку»: аутистичні розлади; первазивні розлади розвитку без додаткових визначень).

М.Ш.Вроно і М.В.Башина [1] на VIII Всесоюзному з'їзді невропатологів та психіатрів (1988) виокремили наступні клінічні форми аутизму: синдром Каннера, аутична психопатія Аспергера, резидуально-органічний варіант аутизму, психогенно-реактивний дитячий аутизм, ранній дитячий аутизм, пов'язаний з ранньою дитячою шизофренією [1]. К.С.Лебеднська, вивчаючи причини та прояви аутизму, виділяє 5 варіантів раннього дитячого аутизму на основі етіопатогенетичого підходу: ранній дитячий аутизм при різних захворюваннях ЦНС; психогенний аутизм; ранній дитячий аутизм шизофренічної етіології; ранній дитячий аутизм при обмінних захворюваннях; ранній дитячий аутизм при хромосомній патології [2].

Аналіз труднощів односпайної можливості класифікації за окремими показниками психічного розвитку дитини (інтелекту, мовлення, поведінки, саморегуляції тощо) можна пояснити паралельним існуванням діючих на сьогоднішній день у світовій практиці класифікацій. У організації дослідження ми орієнтувалися на класифікації О.С.Нікольської та Д.І.Шульженко як такі, що враховують показники мовленнєвого розвитку дітей з аутизмом.

Література

1. Вроно М. Ш., Башина М. В. Ранний детский аутизм: вопросы теории и практики. В Кн.: VIII Всесоюзный съезд невропатологов и психиатров. – М., 1988 – С. 183-186.
2. Мамайчук И. И. Психокоррекционные технологии для детей с проблемами в развитии / Ирина Ивановна Мамайчук. – СПб. : Речь, 2004. – 400 с.
3. Микиртумов Б. Е. Клиническая структура и динамика аутизма / Б. Е. Микиртумов, П. Ю. Завитаев // Обозрение психиатрии и медицинской психологии им. В. М. Бехтерева. – 2008. – № 2. – С. 10-12.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>